

16+

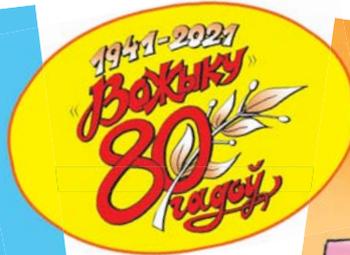

В О Ж О К

ISSN 0132-5957

Часопіс сатыры і гумару

8 • 2021
жнівень

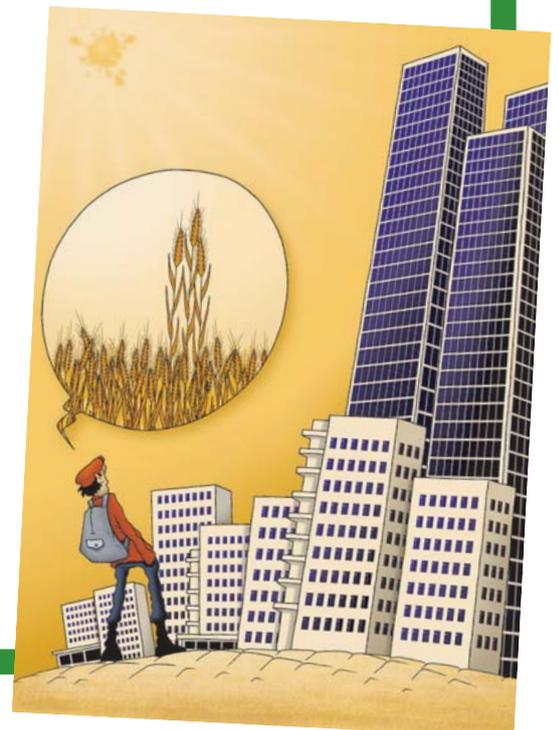
Пётр КОЗИЧ.

Алег КАРПОВІЧ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Аляксандр ШМІДТ.

ЯМА КАЛЯ БРАМЫ

(Казка без канца)

Капач-экскаватар,
На ямы аматар,
Капаў каля брамы
Глыбокую яму.

А снег калі выпаў,
Вярнуўся да брамы
І хутка засыпаў
Гатовую яму.

Як снег пачаў таяць,
І зноў завітаў ён,
Пад'ехаў да брамы
І выкапаў яму.

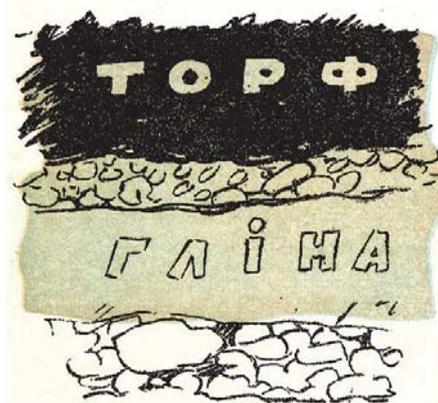

Калі ж прайшло лета,
Капальнік зноў гэты
Да брамы прыкльпаў
І яму засыпаў.

Прышла зноўку восень,
Капач гэты – вось ён.
Стаіць каля брамы,
Капаючы яму.

Міхась СТРАЛЬЧЭНЯ.
«Вожык», № 23, 1978 г.

ПАВЯРХОЎНАЕ КІРАЎНІЦТВА

– Крытыкуюць мяне за тое, што электрастанцыя працуе з перабоямі, што печы развальваюцца... А дзе-ж я вазьму тое паліва і цэглу? З-пад зямлі дастану, ці што?

Анатоль ВОЛКАЎ.
«Вожык», № 2, 1953 г.

АДПАЧЫНАК ПЕРАСТРАХОУШЧЫКА

Мікалай ГУРЛО.

«Вожык», № 13, 1954 г.

– Навошта яму тэлефон у вадзе?
– Для таго, каб перад тым, як нырнуць, узгадніць гэтае пытанне з начальствам.

АФАРИЗМЫ

• Тое, што самаўпэўненыя людзі лічаць сваім моцным бокам, звычайна з'яўляецца іх слабым месцам.

• Ён доўга змагаўся з сумленнем і перамог...

• Не толькі дурныя, а і разумныя людзі робяць дурное, але першым гэта лягчэй даецца.

• Для рыбы не мае істотнага значэння – ці смажаць яе на патэльні, ці вараць у сваім саку.

• На белае іншы раз кажуць чорнае толькі таму, што яно бруднае.

• Аўтар знаходзіўся ў стане пошукаў, – не мог знайсці свайго чытача...

• Дзяліла з мужам напалам і радасці, і непрыемнасці: першае брала сабе, другое – пакідала яму...

• Чарвяк ганарыўся тым, што на яго злавілі шчупака.

Ю. ЛЯЛІКАЎ.
«Вожык», № 19, 1963 г.

Віктар РЭЧЫЦ

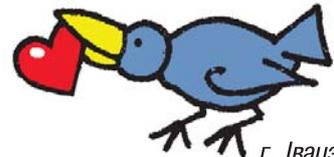
Паехала сямейка
на прыроду.
Дзень абяцаў
цудоўную пагоду.

І праўда: свеціць сонца,
ветрык вее...

Такі дзянёк
узняць настрой умее!
Бацькі, сын Толік
выйшлі ўжо з салона
Аўтамабіля іхняга, а Нона,
Відаць, што далучацца
не жадае.

Вось бацька,
адышоўшыся, гукае:
– Хадзі сюды і паглядзі,
дачушка,
Якая лётае прыгожанькая птушка!

Вунь каля рэчкі два кусты каліны
Чырвоных ягад
людзям даць павінны.
Цікава, як тут карасям живецца?
Дачка прыадчыніла аўто дзверцы:
– Што бачыш, тата,
на смартфон пафоткай:
Я потым кадры лайкну у ахвоту!

г. Івацэвічы.

Мікалай ЗАЙЦАЎ

ЭСКУЛАП ДАПАМОГ іранеска

Міцька Чырваносаў раптам пачаў набіраць лішнюю вагу. Пабег да дактароў. Але тыя нічога канкрэтнага не парайлі. Маўляў, трэба разбірацца, можа быць шмат прычын: гіпадынамія, няправільны абмен рэчываў, генетычныя змены і яшчэ чорт ведае што.

А жонка адразу сказала: «Кідай піць. Асабліва піва штовечар перад тэлевізарам. Паехалі на дачу, там столькі работы – ураз пахудзееш!» Міцьку падалося, што яна ўрэзала якраз у сонечнае спляценне. «Што заўгодна, – прашаптай ён, – але кінучь піць?!»

Неяк Чырваносаў сунуўся па горадзе і нечакана ўбачыў шылду. «Прыватная медыцынская ўстанова «Эскулап». Тэрапія, хірургія, уралогія, сурокі, лішняя вага, алкагалізм. Прадказваем будучыню...»

«Ого! Тое, што трэба!» – усклікнуў мужчына і зайшоў у будынак. Сам не заўважыў, як апынуўся на крэсле. На што, маўляў, скардзіцеся?

Чырваносаў нясмела сказаў, што хоча пахудзець кілаграмаў на дваццаць ці трыццаць, а лепш – на сорак.

«Складана, але магчыма, – пачуў ён у адказ ад здаровага высокага чалавека ў белым халаце. – Сучасная хірургія робіць цуды. Пачнём! Ведаеш, колькі ў чалавека кішак?»

Міцька нешта мыкнуў у адказ.

«Ажно дзевяць метраў! На халеру іх столькі? Метр пакінем, астатнія выдалім.

А гэта, між іншым, разам са змесцівам каля дваццаці кілаграмаў лішняй вагі».

Чырваносаў нібыта акамянеў. Ні нагой, ні рукой паварушыць не ў сілах. Толькі сківіца калоціцца, быццам хоча сказаць: згодны, згодны...

А эскулап працягвае: «Пойдзем далей. Два лёгкія. Навошта іх столькі? Адно лішняе. Мы яго мігам. На твой век і аднаго хопіць. Гэта яшчэ кілаграмы тры... О, дзве ныркі! Таксама падрэжам. Мінус грамаў трыста. Гляджу, трасеш галавой? Згодны, значыць. А чаго рукі дрыжаць? Пачакай, іх што ў цябе – дзве? Толькі перашкаджаюць адна адной. Ну, ты здагадаўся!.. Так, падлічым. Атрымліваецца трыццаць дзевяць кілаграмаў чатырыста пяцьдзясят грамаў. Засталося крыху... Што б гэта рэзануць на такую дробязь?»

Тут ужо Міцька канчаткова апамятаўся. Сківіца перастала вібраваць. Мышцы на нагах напружыліся. Ён сабраўся з сіламі, саскочыў з крэсла і даў лататы...

Прыбег дахаты і зароў: «Жонка, дзе ты соўгаешся? Хутчэй збірайся на дачу, там работы мора!»

Няма чаго грашыць, дапамог эскулап. Міцька на дачы і плот паставіў, і страху адрамантаваў, і агарод ускіпаў... Стройны стаў, як у маладосці. Ды і піць кінуй, няма калі глупствам займацца! Вось што значыць сучасная медыцына...

г. Баранавічы.

Генадзь АЎЛАСЕНКА

ДАЎНО МАХНУЎ

Да мужа неяк жонка падышла
І гутарку такую пачала:
— Што, калі нам з табой махнуць на мора?
Там здрава! Сяброўкі ўсе гавораць...
На «палавінку» сумна муж зірнуў:
— На мора я даўно рукой махнуў!

г. Чэрвень.

Алег КАРПОВІЧ.

Зубы на паліцу

Полацкі раён. Кантралёры правярылі прыватныя стаматалагічныя клінікі і выявілі, што кошты работ урачоў у некаторых з іх моцна

кусаліся. Гранічныя максімальныя тарыфы на артапедычныя і зубатэхнічныя стаматалагічныя паслугі завышаліся ад 1 да 800 працэнтаў!

Так, у адной медустанове выраб паўкаронкі, у другой — каронкі каштавалі адпаведна ў 8 і 5 разоў даражэй, чым дазволена заканадаўствам. У трэцяй — тарыфы на тры віды зубатэхнічных

работ васьмікратна перавышалі дапушчальныя.

З такім лячэннем толькі паласці зубы на паліцу!.. Вінаватыя прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці.

Рэспубліка Беларусь. У космасе існуюць звышновыя зоркі. Яны з'яўляюцца, калі ў нябеснага цела заканчваецца ядзернае паліва, і напачатку гараць ярчэй у некалькі разоў, а пасля затухаюць. У будаўніцтве ж існуюць звышстарыя аб'екты — даўгабуды, дзе актыўнасць часта таксама зводзіцца на нішто.

На пачатак 2021 года ў краіне іх налічвалася 4465. Пры гэтым

«Амаладжэнне» для звышстарых

на трох чвэрцях аб'ектаў будаўніцтва не вялося або закансервавалася, а 70 працэнтаў з іх не ўкладваліся ў адпаведныя нарматывы. У даўгабуддах «замарозілася» 8,6 мільёна рублёў, палова сродкаў атрымана ад дзяржавы і банкаў.

У адрозненне ад вучоных, правяраючыя ўбачылі гэтыя аб'екты простым вокам. Прымаецца шэраг мер для «амаладжэння».

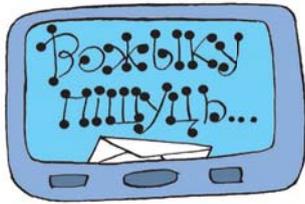
За дрэвамі лес

Магілёўская вобласць. Як кажуць: «Хто ў лес, хто па дрывы». Пакуль адны арганізацыі паспяхова выконвалі Дзяржаўную праграму «Беларускі лес» на 2016–2020 гады, іншыя займаліся злоўжываннямі. Напрыклад,

у Клімавіцкім, Клічаўскім і Касцюковіцкім лягасах прадавалі дзелавую драўніну пад выглядам нізкакаснай, у Краснапольскім і Горацкім — парушалі прыродаахоўнае і падатковае заканадаўства пры захаванні адходаў пілавання і іншае. Узбуджаны шэсць крымінальных спраў.

Адказным асобам давядзецца ўбачыць за дрэвамі лес і пазбавіцца пэўных парушэнняў.

**Прывітанне,
калючы сябар!**

Кажуць, што раней пра дурнату чалавека ведалі толькі ў яго вёсцы, а з вынаходніцтвам інтэрнэту – увесь свет. Горш за ўсё, калі такія людзі спрабуюць дзяліцца вопытам.

У нашым горадзе ў дзяцей з'явілася небяспечная гульня: скручваць з шын засцерагальныя каўпачкі або зрываць знакі лагатыпаў з чужых машын і выхваляцца відэазапісам з імі ў сацыяльных сетках. Маўляў, больш «трафеяў» – больш праглядаў. Аўто варта выбіраць крутыя, каб падпісчыкі ацанілі. Некаторыя абменьваюць «здабычу» ці прадаюць.

Навагодні чэлендж з TikTok нарадзіўся ў Расіі недзе два гады таму, але праз каранавірус хваля хайпу прыціхла. Гэтым летам дзеці ўзгадалі старую забаву...

За такія гульні прадугледжаны штраф, або грамадскія работы, або

адміністрацыйны арышт, або нават крымінальная адказнасць. Ці не здаецца табе, братка Вожык, што гэта нейкае абсурднае спаборніцтва ў бязглуздасці?

Алег МАКСІМЕНЯ,
г. Гродна.

Вітаю, паважаны Вожык!

Ці ведаеш ты, што з 2012 года ў сталіцы з'явіліся 500 электронных табло з інфармацыяй пра рух грамадскага транспарту. Пачыналі ўстанаўліваць з цэнтра горада, з пасажыраўтваральных месцаў. Пакуль прадпрыемства «Мінсктранс» вырашыла спыніцца...

Я ж задумалася пра іншае. Чаму некаторыя з іх размешчаны так нязручна? Напрыклад, на трамвайным прыпынку «Проспект Незалежнасці» насупраць Палаца мастацтваў (вуліца Казлова, 3) табло знаходзіцца далёка ад месца, дзе стаяць пасажыры: не ў пачатку пляцоўкі, а ў самым канцы. Упэўнена, што пераважная большасць людзей нават не здагадваецца, якая зручная тэхніка там устаноўлена.

Так пачынаеш лічыць «старыя» таблічкі лепшымі. Ім не патрэбны слупы; вешаць можна на ўзроўні

чалавечых вачэй, а не недзе ўверсе; працуюць без перабоў, у адозненне ад «прасунутых».

Атрымліваецца дзіўна: новаўвядзенні не дапамагаюць нам і ўскладняюць жыццё. Хаця павінна быць наадварот...

Вольга БУРАК,
г. Мінск.

Як стала вядома

Намеснік старшыні Мінскага гарвыканкама Ю. Трушчанка ўважліва вывучыў пісьмо жыхара г. Кіраўска У. Язя наконт зместу білборда на сталічнай вуліцы Прытыцкага («Вожык» № 5 за 2021 год).

Рэкламадаўцам з'яўляецца ААТ «Банк Дабрабыт», туды быў накіраваны адпаведны запыт. Высветлілася, што размяшчэнне гэтай інфармацыі спынена. У цяперашні час рэклама накіравана ў Міжведамасны савет па рэкламе пры Міністэрстве антыманапольнага рэгулявання і гандлю Рэспублікі Беларусь на разгляд спецыялістаў. У выпадку прызнання такой рэкламы неэтычнай Мінскім гарвыканкам будуць прыняты меры па яе папярэджанні ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб рэкламе».

Алег ГУЦОЛ.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ
і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

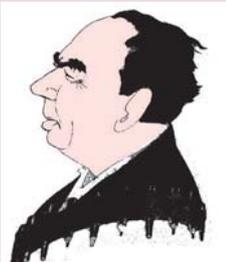
Ні дня без малюнка! Такое правіла ў вядомага беларускага мастака-карыкатурыста Мікалая Сяргеевіча ГІРГЕЛЯ. Ён, безумоўна, важная птушка: мае пёры, і ўсе яны – металічныя. З-пад гэтых пёраў выйшла безліч карыкатур, якія ўпрыгожылі часопіс «Вожык» і іншыя сатырычныя выданні былога СССР, краін СНД, Балгарыі, Польшчы, Бельгіі... Не дзіва: маючы за плячыма мастацка-графічны факультэт Віцебскага педагагічнага інстытута, карыкатурыст стварае адметныя, яркія, зразумелыя малюнкi. Дзесяцігоддзі плённай працы на ніве сатырычнай графікі зрабілі Мікалая Гіргеля сапраўдным майстрам і настаўнікам для маладзейшых калег. Прызнанне, узнагароды, выставы, уступленне ў Саюз мастакоў Беларусі – усё прыйшло дзякуючы бясспрэчнаму таленту мастака.

Рэдакцыя і рэдкалегія часопіса «Вожык» віншуюць Мікалая Сяргеевіча з саліднай датай – 75-годдзем! Жадаюць доўгага і здаровага веку як самаму роднаму чалавеку!

І лірык, і сатырык

Паэтычная творчасць беларускага пісьменніка Анатоля (Акіма Пятровіча) АСТРЭЙКІ (1911–1978) з’яўляецца яркаватым прыкладам таго, што вершаваны сатырычны радок можа быць магутнай і эфектыўнай зброяй. У літаратуру аўтар прыйшоў якраз перад Вялікай Айчыннай, а ў гады ваеннага ліхалецця змагаўся з ворагам не толькі стрэльбай, але і прамом: працаваў адказным сакратаром газеты-плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну», яго двойчы накіроўвалі на занятую фашыстамі тэрыторыю

Беларусі. Знаходзіўся на Случчыне ў партызанскай брыгадзе імя Чкалава. Тады быў напісаны зборнік вершаў пра баявыя справы народных мсціўцаў «Случкі пояс», выдадзены ў 1943 годзе ў партызанскай друкарні. А гэта – нялёгкае справа, бо, каб здабыць паперу і шрыфты, спатрэбілася разграміць фашысцкі гарнізон і арганізаваць аперацыю напаўнення на занятую ворагам друкарню... Ды ўсе намаганні апраўдаліся: радкі

твораў дапамагалі біць ворага, з’яўляліся вялікай падтрымкай у цяжкі для партызан час. Нездарма Анатоля Вялюгін у адной з эпіграм так ахарактарызаваў сілу слова паэта:

*Па прозвішчу Астрэйка,
А проста – Анатоля.
Крышыў у немцаў рэйкі
Яго лірычны тол.*

Пасля вайны на працягу пяці гадоў (1948–1953) пісьменнік працаваў адказным сакратаром часопіса «Вожык». У яго Бібліятэцы і выйшла кніга фельетонаў «Чортава вакансія» (1986). У мірныя гады пабачылі свет каля дзесяці кніг паэзіі. Вялікую папулярнасць сярод чытачоў да гэтага часу мае паэма для дзяцей «Прыгоды дзеда Міхеда», дзе аўтар працягвае тэматыку вайны, але ва ўласцівай яму гумарыстычнай форме. Сюжэты для герояў – дзед Міхеда і яго ўнук Міхаські – браў з натуры: ад часоў вайны захавалася шмат лістоў і запісаў цікавых выпадкаў, якія перадавалі яму з партызанскіх атрадаў.

Адзначаючы 110-годдзе з дня нараджэння Анатоля Астрэйкі, варта перачытаць раздзелы паэмы і ў чарговы раз падзівіцца лірычнаму і сатырычнаму майстэрству аўтара.

Гумар як аб’ектыўная непазбежнасць

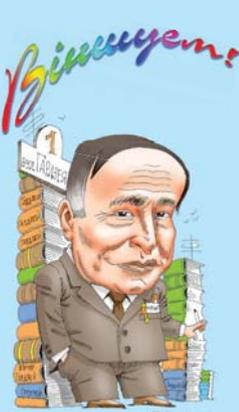

Сёлета вядомаму беларускаму паэту і дзяржаўнаму дзеячу Генадзю Мікалаевічу БУРАЎКІНУ (1936–2014) споўнілася б 85 гадоў. Дзяцінства пісьменніка супала з пачаткам вайны, якую ён перажыў у акупаваным Палацку, куды сям’я з’ехала з родных Расонаў, атрымаў там сярэдняю адукацыю, а потым скончыў філалагічны факультэт Белдзяржуніверсітэта. Працаваў у газеце «Літаратура і мастацтва», быў галоўным рэдактарам часопіса «Малодосць», займаў пасады старшыні Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па тэлебачанні і радыёвяшчання, пастаяннага прадстаўніка Рэспублікі Беларусь пры Арганізацыі Аб’яднаных Нацый.

Значны перыяд свайго жыцця – з 1995 па 2001 год – Генадзь Мікалаевіч аддаў працы ў нашым часопісе. Дарэчы,

менавіта ў гэты час схільнасць пісьменніка да вострай публіцыстычнай сатыры праявілася асабліва ярка. Лепшыя сатырычныя вершы аўтар сабраў у кнігу «Конь незацугляны» (1996), што выйшла ў Бібліятэцы «Вожыка». Гэта стала, па словах тагачаснага галоўнага рэдактара выдання Валянціна Блукіта, «аб’ектыўнай непазбежнасцю для вясёлага, дасціпнага, вострага на язык чалавека, які ніколі і ні пры якіх абставінах па слова ў кішэнь не лезе».

На творчым рахунку Генадзя Бураўкіна шмат паэтычных зборнікаў, надзвычай пранікнёная і шчырая інтымная лірыка пісьменніка сабрана ў асобных кнігах «Пяшчота» (1985) і «Чытаю тайнапіс вачэй» (2001). Дарослыя беларусы любяць вядомае песні на яго словы («Белы снег», «Зачараваная» і іншыя), маленькія ж засынаюць пад сапраўдны дзіцячы хіт – «Калыханку»... І лірычны, і гумарыстычны набытак пісьменніка назаўжды застаецца скарбам залатога фонду беларускай літаратуры.

З 75-годдзем Віктара Канстанцінавіча ГАРДЗЕЯ, беларускага пісьменніка, перакладчыка, лаўрэата Літаратурнай прэміі імя Івана Мележа (1993), дыпламанта Рэспубліканскага конкурсу на лепшы літаратурны твор года «Залаты Купідон» (2008). Урадженец вёскі Малыя Круговічы, што на Палессі, ён і сёння падтрымлівае цесныя сувязі са сваёй малой радзімай. Невыпадкава вуліца ў роднай вёсцы носіць назву свайго знакамітага сына.

Пачаўшы творчы шлях з працы ў ляхавіцкай раёнцы, Віктар Гардзея безупынна рос і развіваўся, скончыў завочнае аддзяленне факультэта журналістыкі Белдзяржуніверсітэта, працаваў у часопісах «Беларусь», «Родная прырода», «Малодосць», «Полымя», некаторы час – у «Вожыку». І хоць у паэзіі аўтара шматлікіх зборнікаў вершаў дамінуе лірыка, не цураецца творца і ўсмешак. Асабліва ярка гэта выяўляецца ў творах для дзяцей (кнігі «На арэхавай палянцы» (1982), «Коцікі на вярбе» (1988), «Зай, які лічыў варон» (1991), «Сарочына цырульня» (2013) і іншыя). Нязмушаны гумар вершаў, назіральнасць пісьменніка, жыццялюбства і тонкае адчуванне свету адразу бяруць у палон маленькага, ды і дарослага чытача.

Жадаем Віктару Канстанцінавічу жыццёвага і творчага даўгалецця, бадзёрасці і аптымізму, невычэрпнага натхнення і здзяйснення задуманага!

Лечыць вясёлым словам

Пра лячэбны эфект гумару нашы чытачы ведаюць з уласнага вопыту, а Аляксандр Валянцінавіч ГОЦКА – яшчэ і з прафесійнага.

Выпускнік Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута, ён 45 гадоў адшчыраваў урачом-тэрапеўтам у Навагрудскай раённай паліклініцы. «Пачытаю чарговы нумар «Вожыка» – адразу ўздзімаецца настрой, узнікаюць станоўчыя эмоцыі, а гэта – важны сродак паляпшэння імунітэту, прафілактыкі хвароб», – адзначае доктар.

І з такім аўтарытэтным меркаваннем нельга не пагадзіцца.

Нарадзіўся Аляксандр Валянцінавіч 1 ліпеня 1944 года ў вёсцы Новыя Руткавічы Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

Бацькі выхавалі сваіх чатырох дзяцей у павазе да працы, праўды і справядлівасці. Да прыкладу, будучы ўрач у трынаццацігадовым узросце ўжо меў працоўную кніжку ў калгасе «Зара камунізму».

Вершы пачаў пісаць яшчэ ў школьныя гады, іх друкавалі карэліцкая раёнка «Полымя», рэспубліканская газета «Піянер Беларусі». Пазней паэтычныя творы з'яўляліся ў такіх выданнях, як «Чырвоная змена», «Літаратура і мастацтва», «Краязнаўчая газета», у калектыўных зборніках паэтаў-медыкаў Беларусі. У 2014 годзе пабачыла свет кніга вершаў «Іду на Парнас».

Нават знаходзячыся на заслужаным адпачынку, Аляксандр Валянцінавіч працягвае лячыць – вясёлым словам. Адчуўце на сабе гэтае тэрапеўтычна-мастацкае ўздзеянне і вы!

Алесь ГОЦКА

Ой, цяжка маладым,
Іх мода падганяе:
Купляй, купляй, купляй!
Што ж тым рабіць,
Хто мала зарабляе?
Перажывай, перажывай!

Аж галава баліць:
«Дзе грошай тых набрацца?»
Працуй, шчыруй, шукай!
Не горай за другіх
Жадаеш апранацца?
Не адставай, не адставай!

Прычоску трэба – шык
І з Францыі парфуму.
На лёс не наракай!
«Наклонцеца» пікнік
Ды перакур, шашлык –
Дык думай добра думу,
Сябе не прамаргай!

Смартфон сучасны мець –
І не кітайскі «фокус» –
Не забывай, не забывай!
Па вуліцы ідзеш –
Часцей навідавоку
Яго трымай, трымай!

Прыдбана хоць не ўсё,
Ды талія – у норме.
І з пірсінгам пупок
Блішчыць, бы ў рэчцы плотка...

Яшчэ, яшчэ адзін дзянёк –
А там багаты «шчупачок»
Урэшце клюне на кручок,
Раскошаю агорне...

Што ляжыць у партманеце,
Не трымаю я ў сакрэце.
Дзе павінен быць «партрэт» –
Фотаздымкі дзвюх кабет.
Так, на добры успамін,
Я усё ж жыву адзін.
Не бяда, што ў партманеце
Разгуляўся звонкі вецер
Серабра ды медзякоў.
Рады, бо свабоду маю –
Як хачу жыву, гуляю!
Сумны лёс халасцякоў...

Хоць у будцы цёпла,
Гаспадар харошы
Костку апетытную
Кідае штодня,
Ды ланцуг кароткі,
Закусалі вошы,
Не сагнаць спякотаі
Мух і авадня...

Пётр КОЗІЧ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ і Міхась СТОФАНЕНКА.

Настасся НАРЭЙКА

Спякотная п'езэчка

ГІСТОРЫЙКА

Цёплае, сонечнае надвор'е нагадала мінулагодняе лета, калі ад гарачыні плавіўся асфальт. Давялося мне тады ехаць аўтобусам з Брэста разам з дзвюма жанчынамі, відавочна, лепшымі сяброўкамі. Настрой усім пасажырам яны ўзнялі ў той спякотны дзень надоўга.

Уявіце: за бортам аўтобуса трыццаць градусаў цяпла, у салоне – яшчэ больш. Адна з сябровак, даволі высокага росту, сядзела побач са мной у цяньку, а яе невялікая сяброўка – праз праход на самым санцалёку. Едзем...

Мая суседка ўвесь час косіцца на сваю таварку, з якой ужо сем патоў сышло, і нарэшце не вытрымлівае:

– А ці не горача табе, Любачка?

Тая сяброўчыны жартачкі добра ведае, таму адказвае:

– Ты што, Галачка! Халаднавата нават.

– Вось як? – Галіна на хвіліну задумваецца, а потым войкае: – То ж застудзішся, Любачка! Аей-аей! Але пачакай, у мяне ж тут у сумачцы і хустачка пуховая ёсца, і спадніца цёплая, і калготачкі з начосам...

Пасажыры спярша культурна хмыкаюць у кулакі, затым пачынаюць рагатаць не тоячыся. Люба сядзіць чырвоная, што той бурак, а Галіна на самай справе расшпільвае сумку.

Не ведаю, чым скончылася б гэтая гісторыя, але мы пад'ехалі ўрэшце да патрэбнага сяброўкам прыпынку, дзе іх ужо чакаў знаёмы мужчына.

Галіна, устаючы і беручыся за адну ручку непад'ёмнай сумкі, гарэзліва зіркае на Любу:

– Вы з Віцікам, пэўне ж, сумку самі панесяце, а я зверху сяду.

Кабета акідвае позіркам статную фігуру сяброўкі і сарамліва пратэстуе:

– О, не! Гэта вы панесяце, а я, маленькая, лепей лягу. Якраз змяшчуся.

Адказ Галіны мы, пасажыры, праз усеагульны магутны рогат не пачулі...

г. Камянец.

Аднойчы Мурзік з Рэксам размаўляў.
Кату сабака скардзіцца пачаў:
– Старанна гаспадарку сцерагу,
Ды дачакацца «дзякуй» не магу.
Стараюся я ад усёй душы,
Ў адказ жа чую толькі: не брашы!
І бегаць не магу ўжо гэтак хутка,
Бо толькі косці кідаюць у будку...
А ты жывеш шыкоўна, так сказаць,
І на канапе нават можаш спаць!
Парай мне, Мурзік, як сябе паводзіць,
Каб шлях да сэрца гаспадарскага знаходзіць?
– Відаць, я ад прыроды маю дар,
Калі мяне так любіць Гаспадар.
Кату сачыць належыць за мышамі,
Яны ж, на шчасце, паўцякалі самі.
Ну што тут застаецца мне рабіць?
Піць малако ды бесклапотна жыць!

Вось праўду кажуць: лёс
Няпроста перайначыць.
У кожнага ён свой –
Кашэчы ці сабачы.

Наталля ІВЯНЕЦКАЯ,
г. Мінск.

Дзясеілая

Шчырыя пажаданні

Сустрэліся знаёмыя.
– Мяне сёння павіншавалі
з днём нараджэння ўсе банкі
горада! – хваліцца адзін.
– І што пажадалі?
– Каб хутчэй разлічыўся
з крэдытамі...

А раптам?

Размаўляюць муж і жонка.
– Паслухай, Анюта! Давай
запросім у госці Сямёнавых.
– Я згодная. Няхай не ду-
маюць, што мы скупыя ці не-
людзімыя. Толькі аднаго баюся:
а раптам яны згодзяцца ды
прыйдучь?!

Сакрэт

Гутараць жанчыны.
– Мой муж вельмі капрыз-
ны: тое не смачнае, тое не карыснае...
Замучылася, не ведаю ўжо,
што і гатаваць!
– А мой есць без разбо-
ру, толькі пастаўлю на стол.
Нават недаваранае!
– І ў чым твой сакрэт?
– Гатую на спірце...

Якое жыццё?

Сябры вядуць гамонку па
тэлефоне.
– Як справы, Максім?
– Усяляк бывае. Як кажуць,
жыццё ў палосачку...
– Эх, абы не ў клетачку!

Пачуў Міхась СЛІВА,
г. Рагачоў.

Падабрала я падкову.
Кажуць людзі нездарма,
Што прыносіць шчасце дому,
Дзе прыжыўся талісман.

Загадала, зашаптала –
Як умела, як магла.
Дзень і ноч я пракачала,
Толькі цуду ўсё няма.

Тыдзень адляцеў чарговы,
Ды зусім ніякіх змен...
Бракаваная падкова –
Сіл чароўных нестae!

Рыта ВАЙСТРОВА,
Аршанскі раён,
г. Барань.

Настасся НАРЭЙКА

Студэнцкі настрой

На аўтобусную станцыю прыходзяць дзве сяброўкі-пенсіянеркі, якіх неадкладныя справы паклікалі ў Брэст. Адна садзіцца на лавачку, другая накіроўваецца па білеты. Чарга гэтай суботняй раницай досыць доўгая, ледзь не да самых дзвярэй, але час яшчэ ёсць: прыйшлі загадзя. Праз хвіліны тры кабета выбягае з будынка станцыі на вуліцу.

— Эх ты, забывака! — са смехам звяртаецца яна да сяброўкі. — Давай хутчэй студэнцкі, а то без яго білета не даюць!

Сівалосая «студэнтка» ўскідае на жартаўніцу светлыя блакітныя вочы з іскрынкамі-хітрынкамі і акуратна дастае з сумачкі пенсійнае пасведчанне...

Хто даражэйшы?

Прыглядаюся ў краме, чаго б такога купіць да чаю, і міжволі чую гутарку дзвюх жанчын каля касы. Яны звярнулі ўвагу на кандытарскія вырабы ў яркіх абгортках з арыгінальнымі назвамі.

— Ого! — усклікае адна з іх. — Вафля «Ванечка» каштуе 80 капеек, а «Танечка» — 2 рублі.

— Пэўне ж, — ківае галавой другая, а потым усур'ёз дадае: — Бабы, яны заўсёды даражэйшыя...

г. Камянец.

ПРА КАХАННЕ, ГЕНЫ І ЗАМЕНЫ

Жыў адзін я, песціў мару,
Каб жанчыну пакахаць...
Мужам стаў — змяніўся з твару,
Сябры кажуць: «Не пазнаць!»

Задаюся я пытаннем:
«Ген ляюты — ад радні?»
Што ж, тады маё каханне —
Марна страчаныя дні...

Станіслаў ЗАЛЕЎСКИ,
Крупскі раён,
г. п. Бобр.

ПРЫЛЕЎКІ

Я ніколі не сумую,
З «Вожыкам» даўно сябрую.
Чым нудзіцца, сумаваць,
Лепей разам рагатаць!

* * *

Наш Сцяпан недаядае,
Грошы на аўто збірае.
У трамвай нядаўна сеў —
Аж касцямі загрымеў.

* * *

Суп гарохавы зварыла,
Мужа так «адваражыла»:
З'еў са смакам дзве талеркі,
Не пабег пасля да Веркі.

Праспявала
Таццяна ЧЭКЕД,
г. Гомель.

Жыў я ціха, песціў мару,
Як жанчыну пакахаць.
Каб прыгожай была з твару
І любіла працаваць.

Неяк вечарам улетку
Тую самую сустрэў.
Нібы дзіва, нібы кветка...
Толькі ўбачыў — ашалеў!

Сустракаліся паўгода,
Мне расказвала яна,
Як працуе з асалодай
Ад відна і да відна.

Што ж, нядоўга я вагаўся:
Жонка будзе проста клас!
Толькі шлюбам як пабраўся,
Памянялася ўсё ўраз.

І не шые, і не мые,
На канапе дні ляжыць.
Скажаш слова — так завые,
Ажно шкло ў акне дрыжыць.

Спецыяльны выпуск! **ВОЖЫТАЙЦЫ ЗГАДВАЮЦЬ...**

Казімір КАМЕЙША

**З «Вожыкам»
мы
не сумавалі!**

Напружваю памяць — і ўсё не магу адказаць на пытанне, калі гэта я першы раз пазнаёміўся з часопісам «Вожык». Ды, здаецца, тое здарылася не пазней як упершыню і сутыкнуўся з калючай, тупаткой і чмыхаўкой лясной істотай з той жа назвай, што вечарамі праз бульбу прабіралася ў наш пушчанскі двор, каб паласавацца разам з катамі вечаровым сырадом. Да ляснога сябра, які паўставаў у яркім папяровым абліччы, звярталіся толькі ласкава і пашанотна: «Дружа Вожык!», «Сябра Вожык!», «Паважаны Вожык!». Гэтую добрую звычку пазычыў сабе і я. На ўсё жыццё.

Зусім неспадзявана я стаўся і аўтарам часопіса. Быў тады студэнтам другога курса Белдзяржуніверсітэта. Неяк з Эдуардам Зубрыцкім вярталіся з заняткаў і зазірнулі на Ангельса ў той самы домик, дзе размяшчаўся Саюз пісьменнікаў БССР. Цікавілі нас вечарыны, якія там часта адбываліся і на якія мы, паэты-пачаткоўцы, ахвотна хадзілі. А там у двары стаіць аўтобус, мітусяцца нейкія людзі. З ганка выбягае жыццярэадны галоўны рэдактар часопіса «Вожык» Павел Кавалёў. Тады мы ўжо многіх пісьменнікаў ведалі ў твар, з некаторымі нават віталіся за руку, прытвараліся добра знаёмымі.

— А куды гэта хлопцы ўцякаюць? — прыпыніў нас Павел Нічыпаравіч. І не даў слова прамовіць: — У нас вунь нарада маладых гумарыстаў, а месцы ўсе не запоўненыя. Паехалі з намі.

— Дык мы гумару не пішам, — паспрабаваў я запярэчыць.

— Будзеце пісаць! — выгукнуў Павел Нічыпаравіч.

І неўзабаве мы ўжо сядзелі ў аўтобусе і кіраваліся ў Каралішчавічы, дзе адбывалася тая нарада. Дазвол на нашу адсутнасць у той жа час узгаднілі з дэканатам, і наперадзе нас чакаў добры тыдзень сапраўднай літаратурнай святочнасці. Было тут усё разам: і святочнасць, і вучоба, і цікавыя сустрэчы. Захаваўся фотаздымак, дзе мы, маладыя, зялёныя, сядзім твар у твар з самім Кандратам Крапівой. Ці не таму ён потым згадае мяне і ў сваёй эпіграме:

*Я не горшы ад Рагойшы,
І не меншы ад Кмейшы,
Ды прабіцца не ўдаецца
Ні ў Саюз, ні ў выдавецтва.*

Жылі тады студэнты, асабліва мы, вясковыя хлопцы, бедна, харчаваліся сціпла. А тут цэлы тыдзень нас кармілі такімі прысмакамі, якіх я потым не часта бачыў і ў сталым веку. Цяжка было з гумарам. Але адзін верш для друку я выціснуў. Твор надрукавалі і ў часопісе, і ў кніжцы ўдзельнікаў нарады, што выйшла ў бібліятэчы часопіса. Верш называўся «Каханне ў сесю». Не ведаю, ці было ў ім нешта смешнае, але каханая мая за той верш пакрыўдзілася, як я ні апраўдваўся перад ёй, маўляў, твор мастацкі і пэўнага адрасанта не мае...

У «Вожыку» шчыравалі не толькі прыроджаныя гумарысты, але і сапраўдныя лірыкі: Сяргей Дзяргай, Генадзь Кляўко, Янка Сіпакоў. Генадзь Кляўко, з якім мы потым сябравалі, пазнаёміў мяне з Уладзімірам Корбанам, ён у той час працаваў галоўным рэдактарам часопіса «Вожык». Неяк мы даўгавата засядзеліся на рудзенскай дачы Уладзіміра Іванавіча. І мне ўпершыню давалося бачыць, як сапраўдны байкар плача, распавядаючы пра сваё, набалелае. А я дасюль лічыў, што тыя, хто ўмее смяшыць, самі ніколі не плачуць. Было гэта незадоўга да смерці паэта...

Ніколі не думаў, што і мне, лірыку, давядзецца ўрэшце ўліцца ў калектыў рэдакцыі паважанага часопіса. Тады і сказалася:

*Я наплакаўся ўжо,
А цяпер пасмяюся.*

Але «Вожык», як зразумеў я яшчэ раней, — гэта не толькі смешнае, гэта яшчэ і штосьці калючае і балючае. Калючае і балючае для тых, хто яго заслугоўвае. А яго, адмоўнага, заўсёды хапала і, напэўна, будзе хапаць у нашым жыцці. Было аб што вастрыць свае калючкі і «Вожыку». Асвойваючы яшчэ не зусім звыклы для мяне жанр фельетона, вырашыў неяк праехацца па графаманстве. Хвароба гэта дужа шкодзіць нашай літаратуры і сэння. Графаманская нудна патокамі цячэ ў прыватныя выдавецтвы, дзе, маючы грошы, можна выдаць усё, на што ты здатны. Нізкапробшчына не ведае меж. А чаго варты паштоўкі, дзе вам прапануюцца ўжо гатовыя паэтычныя віншаванні! Далісвай толькі прозвішча ды адрас — і віншуй каго хочаш. Ёсць гатовыя вершаваныя ўсхліпы на ўсе святы, выпадкі і ўзросты.

У сваім фельетоне я згадаў выпадак, пра які некалі пачуў ад паэта Анатоля Астрэйкі. Неяк да будынка Гродзенскага аддзялення Саюза пісьменнікаў, якое ў пасляваенны час узначальваў паэт, падкаціла падвода. Мужчына ў доўгім кажусе споўз з саней, падкінуў каню ахалак сена і, схопіўшы за руку свайго ўжо дарослага дзецюка, паўёў у будыніну. Павітаўшыся, так і папрасіў: «Дапамажыце і разбярэцеся! Вырас во пад неба, нічога не хоча рабіць, залезе на печ, набярэ паперы і нешта крамзоліць. Чаўпе: «Не чапайце мяне — я паэта». Дык паглядзіце, ці варта чаго яго пісаніна». І шпурнуў на стол горку спісаных сшыткаў. Пачыталі яны ды кажуць чалавеку: «Пугі яму, бацька,

трэба!» І павёз той як міленькага непрызнанага паэта туды, адкуль і прыехалі.

Фельетон так і называўся – «Пугі яму, пугі!». Меў ён добры чытацкі водгалас... Праз нейкі час зайшоў у рэдакцыю адзін з аўтараў нашых. Прысеў каля майго стала ды давай расхвальваць той самы фельетон, прыцмокваючы, нібыта махаючы той самай пугай. Я асцярожна зазірнуў яму ў вочы. І бачу, што напісана ў іх не захапленне, а нешта зусім іншае, зласнаватае. Перад гэтым давялося перапісаць адзін яго твор, каб неяк «адчапіцца» ад назойлівага пісакі. Дык, відаць жа, зачэпіла, укалола. Што ж, даводзілася не толькі правіць, а і перапісваць. Але аднойчы адзін з такіх аўтараў прыгразіўся падаць на мяне ў суд за тое, што сапсаваў яго верш. Да суда не дайшло, ды ад практыкі перапісвання я ўрэшце адмовіўся. Каму гэта трэба? «Пуга» ў гэтым сэнсе – куды лепшае выйсце.

Працавалі мы ў рэдакцыі невялічкім зладжаным калектывам. Колькасць рэдакцыйных пакояў паступова змяншалася прапарцыянальна колькасці супрацоўнікаў. Нарэшце ўсе змясціліся ў адным пакойчыку – стол да стала, плячо да пляча. Літарай «Т» мясціліся пры сцяне нашы два сталы з Паўлам Саковічам. Тэлефонны апарат стаяў на яго стале, бо патрабаваўся яму больш за ўсё. Можна было заслухацца, як няўрымслівы і старанны Павел умілёна і пераканаўча размаўляе праз правады з тымі ж бібліятэкаркамі, схіляючы іх да як мага шчадрэйшай падпіскі на наша выданне. Умеў жа пераконваць!

Вельмі любіў Павел жывёл. Утраіх, разам з галоўным рэдактарам Уладзімірам Саламахам, на яго машыне, мы часта выязджалі на сустрэчы. І дастаткова было дзе-небудзь на шляху сустрэць дварняка-бяздомніка, Павел крычаў: «Спыні машыну!» Тут жа даставаў з дыпламата даўно прыгатаваныя прысмакі і бег да сабакі.

Некалькі батонаў таннай лівернай каўбасы заўсёды ляжалі побач з нейкімі паперамі ў бывалым дыпламаце, і ледзь не кожны дзень спагадлівы вожыкавец выпраўляўся на бліжэйшую аўтабазу, дзе апекаваўся над велікаватай сабакай сям'ёй. Шафёры – народ вясёлы, давалі сабакам адпаведна сваёй прафесіі і імёны. Былі тут свае Кардан, Карбюратар, Фара, Падножка... А харчовае іх забеспячэнне браў чамусьці на сябе наш калега. Аднойчы з аўтабазы ён вярнуўся сумны. Інакш як нахабствам і не назавеш тое, што там убачыў: якраз той каўбасой, якая прызначалася шанюўнаму Кардану, смачна закусвалі чарку самі шафёры. Не пераказаць, наколькі пакрыўдзіла гэта Паўла. «Сабакі ніколі б так не зрабілі, як сатварылі несумленныя вадзілы», – скардзіўся вожыкавец. «Што зробіш, – суцяшалі мы яго, – так часта бывае ў нашым жыцці. Крадуць, на жаль, мяса і ў тыграў у запарку, нахабна забіраюць яго і ў сабак».

У нас было добрае сяброўства з былым супрацоўнікам, вядомым гумарыстам Уладзімірам Правасудам. Засталіся ў памяці тыя штогоднія сяброўскія сустрэчы, якія ён наладжваў на сваёй кватэры на Чырвонай пад стары Новы год. Збіраліся там былыя вожыкаўцы ўсіх пакаленняў. Як шмат і сумнага, і смешнага згадвалася на іх! Слова давалі кожнаму, нават тым, хто на яго не спадзяваўся. І кожнага ўмелі слухаць, што не часта бывае ў падобных «збюрках». Апошняя наша сустрэча адбылася пад стары Новы год 2011 года...

А годам раней вярталіся мы з Уладзімірам Правасудам з Барані, з юбілейнай вечарыны Уладзіміра Корбана. Урачыстасці мясцовыя зацягнуліся, асабліва неафіцыйная частка. Нас угаворвалі застацца нанач, але старэйшы мой калега, у распараджэнні якога была аўтамашына з вопытным кіроўцам, угаварыў мяне вяртацца ў Мінск адразу ж, нават не дачакаўшыся заканчэння застолля. Стаяў пачатак верасня, з вечара хмарылася, і, як толькі мы ўехалі ў лес, пачалася навалыніца. Шафёр прыпыніў машыну, а запаслівы Уладзімір выцягнуў з багажніка пляшку і закусць. І пайшла ў нас такая размова! Каго толькі са знаёмых не згадвалі ў той вечар! А навалыніца ўсё не канчалася, не паказвалася дно і ў нашай пасудзіне. Урэшце кіроўца не вытрымаў і, штосьці буркнуўшы ці то на нас, ці на машыну, пагнаў яе насустрач дому. Навалыніца даўно прыціхла, мне ж яшчэ доўга здавалася, што яна працягваецца.

Нядаўна я адшукаў дома магнітафонны запіс нашай даўняй гаворкі з Уладзімірам Правасудам. У ёй згадвалі мы і той самы жанр фельетона. І здзівіў ён мяне сваім адкрыццём. «А ведаеш, Казік, – сказаў мне Уладзімір, – фельетон часам спрацоўвае на карысць самога «героя». Не ведаю, як гэта атрымліваецца. *(Не будзем называць прозвішча таго «героя», якога ён назваў мяне. – К. К.)* На таго, каго зараз назваў, я напісаў два фельетоны. І пасля кожнага з іх яго павышалі па службе. Пасля другога ён стаў міністрам. Ужо хапала матэрыялу і на трэці, калі пачуў ад яго гэта прызнанне. І пісаць трэці я перадумаў». Ну што тут скажаш. Можна, пасля гэтых ягоных слоў не захацелася і мне вяртацца больш да такога спакуслівага жанру.

Некалі напісаў я дзіцячы верш «Колькі ў вожыка калючак». Забыўся пра яго. А, калі пачаў працаваць у «Вожыку», раптам успоміў. І захацелася мне палічыць, колькі ж іх на самай справе ў таго ляснога звярка. Дзе ні быў, цікавіўся ў малых чытачоў, ці ведае хто адказ на маё пытанне. Дзе там...

А неяк выступалі мы вожыкаўскім гуртам у Бараўскай школе на Дзяржыншчыне, і я прачытаў той верш ды спытаўся, ці ведае хто, колькі ўсё ж калючак мае лясны звярок. І падняў руку адзін з сямікласнікаў дый назваў дакладную лічбу.

– Як жа ты падлічыў? – здзівіўся я.

– Ды вельмі проста, – адказаў хлопчык. – Узяў чысты аркуш паперы, загарнуў у яго вожыка, прыціснуў. А потым, разгарнуўшы, палічыў усе дзірачкі.

Дадумаўся, бачыце. Малайчына. Але, колькі б ні аказалася тых калючак, мне, былому вожыкаўцу, жадаецца толькі аднаго: каб не тупіліся яны ніколі і каб чытачоў было ў паважанага нашага часопіса столькі, колькі ёсць калючак ва ўсіх беларускіх вожыкаў, узятых разам. Мне гэтага будзе дастаткова.

Працяг на стар. 12.

Міхась СЛІВА

КАЛЮЧАК «ВОЖЫКА» БАЯЛІСЯ ЎСЕ

Многа шчаслівых момантаў было ў маім жыцці. Асабліва, безумоўна, незабыўныя студэнцкія гады! Тым больш калі ўлічыць, што падчас вучобы ў Белдзяржуніверсітэце на чацвёртым і пятым курсах я актыўна супрацоўнічаў з самым аўтарытэтным і ўплывовым у той час часопісам — органам ЦК КПБ — «Вожыкам», які выходзіў двойчы ў месяц тыражом амаль пад дзвесце тысяч экзэмпляраў!

Друкавацца ў гэтым славытым выданні я пачаў яшчэ ў школьныя гады, калі вучыўся ў восьмым класе, — у далёкім 1966 годзе. Захаваліся пісьмы паэта Сяргея Дзяргая, празаіка і драматурга Валянціна Зуба і іншых вядомых вожыкаўцаў, якія давалі слухныя парады пачынаючым аўтарам. А ў мае студэнцкія гады, калі часопіс узначальваў знакаміты байкапісец Уладзімір Корбан, а яго намеснікам працаваў цудоўны пісьменнік Іван Грамовіч, я ўжо выконваў заданні рэдакцыі: правяраў допісы і скаргі, што дасылалі ў часопіс мінчане, па даручэнні загадчыка аддзела фельетонаў Валянціна Зуба ездзіў у камандзіроўкі, пісаў крытычныя артыкулы і фельетоны, рыхтаваў да друку пісьмы чытачоў. Словам і справай дапамагалі Змітрок Бяспалы, Уладзімір Правасуд, Яраслаў Пархута і іншыя мэтры сатыры і гумару. Тады, а таксама ў далейшым шанцавала на сустрэчы і знаёмствы са многімі паэтамі, празаікамі, якія тут працавалі або актыўна супрацоўнічалі з часопісам. Тыя шчаслівыя моманты я часта ўспамінаю...

Тады ж, з дапамогай «Вожыка», на свет з'явіўся «Міхась Сліва», які пазней, ужо ў 1988 годзе, стаў лаўрэатам вожыкаўскай прэміі Ведзьмака Лысагорскага ў галіне мініяцюры. А потым «Вожык» яшчэ больш моцна сціснуў мяне ў сваіх абдымках, зрабіўшы членам рэдакцыйнай калегіі. Я ж, вожыкавец з паўвекавым стажам, гэтаму вельмі рады...

Часопіс дапамагаў і працягвае дапамагаць многім людзям. Ніколі не

забуду выпадак, калі наш шанюны калючы сябар паспрыяў вяскоўцу, простаму рабочаму саўгаса. Выпадак цікавы тым, што паказвае, як баяліся «Вожыка» ўсе несумленныя людзі — гультай, бракаробы, злодзеі і іншыя парушальнікі закона, розныя прайдзівствы і бюракраты, тыя, хто не паважаў працоўнага чалавека.

Аднойчы мне, студэнту-пяцікурсніку, даручылі праверыць пісьмо вяскоўцаў — рабочых саўгаса, які размяшчаўся побач са сталіцай. Яны скардзіліся на тое, што ў вялікай вёсцы ў калодзежах няма вады ні зімой, ні летам, а кіраўніцтва гаспадаркі не хоча зрабіць водаправод ад воданаройнай вежы, якая функцыянуе на ферме.

У тую вёску я прыехаў на рэйсавым аўтобусе адразу пасля абеду. Вечарам планаваў вярнуцца на ім назад, таму не спяшаўся. Зайшоў у кантору гаспадаркі. Дырэктар — мажны мужчына сярэдных гадоў — сядзеў у крэсле і нешта пісаў. Калі я адчыніў дзверы і пераступіў парог, ён моўчкі паказаў, каб прысеў і пачакаў каля дзвярэй. Сам жа працягнуў адказны занятак. Кіраўнік даставаў з шуфляды стала чарговы фотаздымак (безумоўна, жаночы, бо справа адбывалася за некалькі дзён да Міжнароднага жаночага дня — 8 Сакавіка!), усміхаўся і падпісваў віншавальную паштоўку. Так працягвалася з паўгадзіны.

Раптам дзверы адчыніліся, у кабінет зайшоў нейкі мужчына і хуценька прамовіў:

— Прабачце, Іван Анісімавіч! Я сёння працаваў на ферме з канём і падводай, а зараз хачу купіць камбікорму для сваёй гаспадаркі ды заадно завязу дамоў. Вы ж ведаеце, жыву ў суседняй вёсцы, за дзевяць кіламетраў. Падпішыце, калі ласка, накладную! Я ўжо ў касу заплаціў... — ледзь не са слязамі на вачах закончыў вясковец.

— Ты бачыш, што я вельмі заняты! — зароў дырэктар. — Прыедзеш заўтра і возьмеш!

— Дык заўтра ж выхадны, і склад працаваць не будзе...

— Не перашкаджай мне! — яшчэ мацней зачыраў гаспадар кабінета.

Мужчына ціхенька шмыгнуў за дзверы...

Кіраўнік працягваў свой занятак. Нарэшце звярнуў увагу на мяне.

— Дык якое ў цябе пытанне, малады чалавек?

— Я да вас з рэдакцыі «Вожыка», — адказаў я, дастаючы паперы.

— «Вожыка»?.. — знякавеў дырэктар і падскочыў на месцы, нібыта ад калючых іголак. У імгненне вока апынуўся каля мяне. — Іван Анісімавіч, — працягнуў ён руку. — Сядайце, калі ласка, бліжэй... Чаму ж вы адразу не сказалі? Давялося столькі чакаць... — замітусіўся мужчына. — Дык якое пытанне?

Я расказаў пра сутнасць звароту вяскоўцаў у наш часопіс. Дырэктар пачаў тлумачыць, што цяпер яшчэ маразы, а вясной абавязкова зробіць водаправод...

На развітанне я не вытрымаў, запятаў:

— Іван Анісімавіч, няўжо вам цяжка было падпісаць тую накладную, праз якую вашаму ж працаўніку давядзецца яшчэ раз прыезджаць з іншай вёскі? Няўжо не баіцеся, што напішу ў «Вожыку» пра вашы адносіны да простых людзей?

Дырэктар пачырванел і захвалываўся. Не мог адразу знайсці патрэбныя словы, каб апраўдацца. Потым, не глядзячы мне ў вочы, прапанаваў:

— Давайце я вас падвязу, жыву ў Мінску!..

Мы селі ў чорную «Волгу». Іван Анісімавіч даў каманду вадзіцелю:

— На склад!

Там распарадзіўся пагрузіць у багажнік машыны два мяхі камбікорму. І з гэтым грузам мы паехалі. Толькі не адразу ў горад, а спачатку ў вёсачку, дзе жыў той небарака, да якога так няўважліва аднёсся дырэктар. Калі камбікорм выгрузілі, вясковец ад нечаканасці не мог слова сказаць, толькі здзіўлена лыпаў вачамі...

Да самай сталіцы мы ехалі моўчкі. А на развітанне Іван Анісімавіч працягнуў мне руку і прамовіў:

— Прабачце і нічога не пішыце, калі ласка...

Васіль ТКАЧОЎ

Так я сказаў часопісу больш чым пяцьдзясят гадоў назад, калі быў вучнем старэйшых класаў Ільчоўскай сярэдняй школы Рагачоўскага раёна. Якраз тады ў мяне нечакана з’явіўся пісьменніцкі сверб, і я сачыніў першыя опусы. Былі яны пра дзяцей, вядома ж. А пра што іншае можна было яшчэ напісаць? Адно з такіх невялічкіх апавяданняў – хапіла ж смеласці і адвагі! – даслаў у часопіс «Вожык».

На той час я жыў у дзедзе Якава і бабы Палагеі ў вёсцы Гута, ад іх мне было бліжэй хадзіць у школу, ды і старым нейкая падмога. А на выхадных наведваў бацькоў, яны працавалі ў вёсцы Іскань Быхаўскага раёна настаўнікамі ў васьмігодцы. У адрозненне ад Гуты, там былі і клуб, і бібліятэка, бо цэнтральная ж сядзіба калгаса. І вось заходжу неяк у клуб (там на стале заўсёды ляжалі часопісы і падшыўкі газет), а мяне сустракае зямляк Шура, нядаўні салдат, з часопісам «Вожык» у руках: «Гэта ты хіба напісаў?» Гляджу, і вачам не веру! «Не такі баян» – чытаю заглавак, а яшчэ ніжэй бачу сваё прозвішча...

Цяжка перадаць, як я тады радаваўся! Відаць, не меней цешыліся за мяне і ўсе землякі, якія тады апынуліся ў клубе.

Гэта быў верасень 1966 года. А праз год, таксама ў верасні 1967-га, на старонках часопіса ў той жа рубрыцы «Калючык» з’явілася і маё другое апавяданне. На вялікі жаль, я нават забыўся, як яно называлася. Не збярог, вядома ж, арыгінал і сам часопіс. Бо пачаліся мае вандраванні па шырокіх армейскіх прасторах былога СССР. Расія, Казахстан, Украіна, Туркменія... І толькі праз шмат гадоў, вярнуўшыся ў родную Беларусь і атабарыўшыся ў Гомелі, дзе жыў і сёння, я сур’эзна пачаў займацца літаратурнай працай і прытрымлівацца правіла не губляць некалі табой напісанае.

(Мы дапамаглі Васілю Юр’евічу і адшукалі ў архіве «Вожыка» яго першыя творы, у тым ліку і «згубленае»: «Задача». Адсканіравалі старонкі, пазначылі назвы нумароў, даты і адрправілі аўтару па электроннай пошце. Атрымалі вялікі дзякуй. Хіба здараецца, каб братка Вожык не дапамог? – Юлія Зарэцкая.)

Скажу шчыра: не адразу авалодаў такім складаным жанрам, як гумарэска. Гэта калі сам смяешся, то здаецца, што ўсё цудоўна, вельмі проста. А вось прымусіць зарагатаць чытачоў – зусім іншая справа. І не толькі, дарэчы, засмяяцца, але і задумацца: ці так сам жыў? Не адразу і мае гумарэскі

былі надрукаваны ў часопісе. Слушныя заўвагі мне рабілі Уладзімір Правасуд і Нэла Тулупава, у прыватнасці, я ахвотна прыслухоўваўся да старэйшых і больш вопытных калег: нешта крэмзаў, папраўляў, нешта надоўга запіхваў у пісьмовы стол – і толькі пазней адчуў, што нарэшце знайшоў тое, чаго шукаў. Пайшлі такія гумарэскі, за якія і самому не сорамна, і перад тымі, хто некалі настаўляў на правільную сцэжку. Ды і перад чытачом. Усё ж, пагадзіцеся, гумар – складаная рэч. Да яго трэба адносіцца сур’эзна.

Друкуюся ў «Вожыку», на ўсялякі выпадак засведчу яшчэ раз, даўно і плённа. Прапаноўваю часопісу не толькі гумарэскі, але і апавяданні, урыўкі з п’ес. А выступаючы ў працоўных калектывах, у школьных і студэнцкіх аўдыторыях, рэкламу «Вожык», раскажваю пра былых і сённяшніх аўтараў часопіса. Хаця як – былых? Так, многія з іх пакінулі нас, але жывуць іх творы. І вельмі добра, што «Вожык» рэгулярна звяртаецца да спадчыны пісьменнікаў гумарыстычнага і сатырычнага цэхуў. Я і сам з задавальненнем перачытваю апавяданні, гумарэскі і вершаваныя радкі Кандрата Крапівы, Уладзіміра Корбана, Генадзя Бураўкіна, Ніла Гілевіча, Паўла Кавалёва, Міхася Пянкрата, Уладзіміра Правасуда, Сяргея Дзяргая, Генадзя Кляўко і многіх іншых аўтараў, якія пакінулі нам багатую спадчыну.

Паколькі жыў у Гомелі, то радаваўся і радуся кожнаму з’яўленню на старонках часопіса сваіх землякоў. З публікацый гумарыстычных твораў у «Вожыку» пачынаў свой шлях у літаратуру аўтар шырока вядомай у краіне і за яе межамі трылогіі «Мы з Санькам...» Іван Сяркоў. На вялікі жаль, пайшлі з жыцця Уладзімір Верамейчык, Барыс Кавалерчык і Віктар Лоўгач, найбольш вопытныя і сталыя аўтары. Намнога раней не стала Паўла Шыбута, Уладзіміра Отчыка і Нічыпара Парукава. Цяпер іх справу працягваем мы з Міхасём Слівай.

Лічу за гонар, што часопіс надрукаваў у сваёй Бібліятэцы дзве мае кнігі гумару: «Карасі на пяску» (рэдактар Валянцін Блакіт) і «Крутыя хлопцы» (рэдактар Міхась Пазнякоў). Вельмі шкада, сёння такая серыя не выдаецца.

Маё сяброўства з «Вожыкам» працягваецца. Спадзяюся, што і надалей яно будзе не менш плённым!..

*Заканчэнне спецвыпуску
«Вожыкаўцы згадваюць...»
чытайце ў № 9 за 2021 год.*

Алег ГУЦОЛ.

Пётр КОЗІЧ.

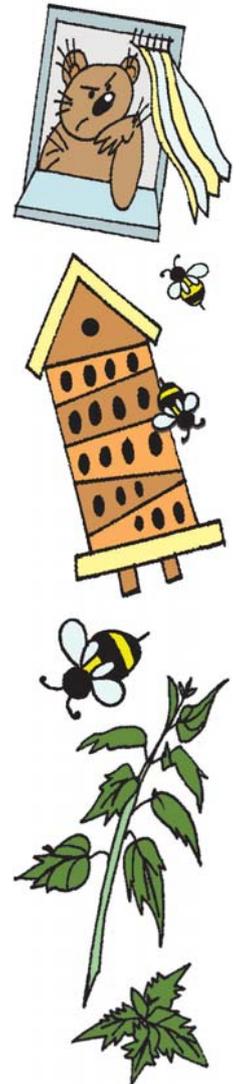
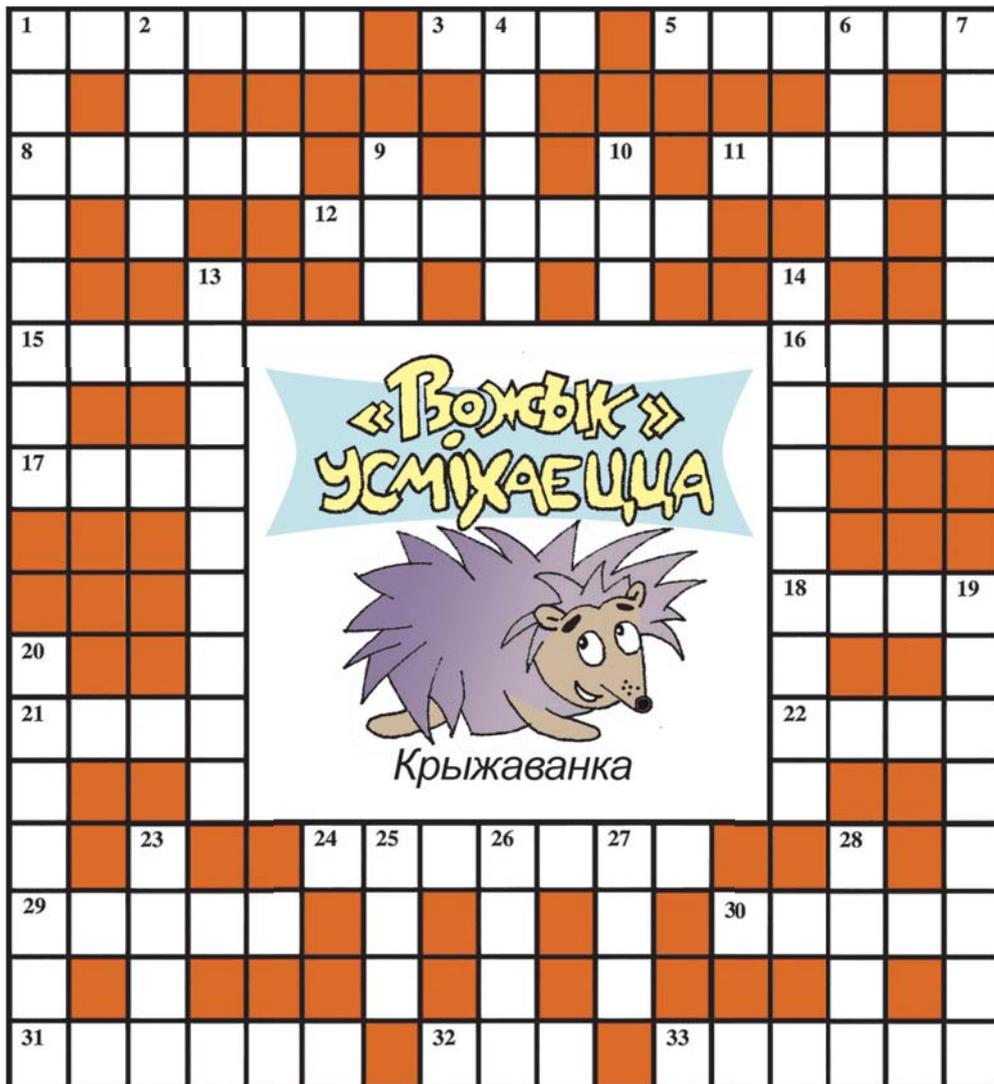
Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Алег ПАПОУ.

Кацярына АКУЛІЧ.

Па гарызанталі:

1. ...-плакат «Раздавім фашысцкую гадзіну». З гэтага выдання ў 1945 годзе нарадзіўся часопіс сатыры і гумару «Вожык». 3. Ні ў ... нагой. 5. «Вожык звіўся ў ... // І маўчок – // І не чхне, хітруга...» (з паэмы Якуба Коласа «Міхасёвы прыгоды»). 8. Добраму, вясёламу чалавеку – што дзень, то ... (прыказка). 11. Узброеная шыпамі аўстралійская яшчарка. Калючая, як наш вожык. 12. Маленькія «вілы» для ежы. 15. Паводле амерыканскай камедыі ў ім іграюць адны жанчыны. 16. Народны паэт-імправізатар і спявак у некаторых народаў Азіі. 17. Старадаўні тэатр. 18. Кажуць, што ... і доўгі сон – лепшыя лекі ад усялякай хваробы. 21. Каб не ..., не адзежка, была б грошай поўна дзежка (прыказка). 22. «Без музыкі, без дуды // Ходзяць ... не туды» (з прыпеўкі). 24. Пякучая расліна. 29. Ад яго можна пакаціцца (паехаць). 30. Для некаторых ён не пісан. 31. Муж з жонкай сварацца – у гаршку ... варыцца (прыказка). 32. Для шчаслівых не заўважны. 33. Старасвецкі вулей.

Па вертыкалі:

1. ... з хаты, а да жонкі кум багаты (прыказка). 2. «Дзіця, вожык і ...» (байка Кандрата Крапівы). 4. Санцапёк (разм.). 6. Вожык малы, але і мядзведзю ... прычыняе (прыказка). 7. Вялікае сардэчнае пачуццё, пра якое паэты любяць складаць вершы. 9. Яго сімвал – голуб. 10. «Міма вожык бег, // Нёс вялікі ... // Пазбіраў са сцежкі // Поўны мех арэшкаў» (з верша Анатоля Зэкава «Вожыкаў скарб»). 13. Замежны «брат» вожыка. 14. Буйны гандляр. 19. Маленькая хвіліна. 20. Вожык – лясны ... 23. Магчыма на нервах ці на музычных інструментах. 25. Рад бы ў ..., ды грахі не пускаюць (прымаўка). 26. Існуе думка, што людзей губіць не гэты ячменны напітак, а вада. 27. Залаты, малады, касмічны ... 28. Добра мядзведзю ў ... дражніць (прыказка).

**Склаў Лявон ЦЕЛЕШ,
г. Дзяржынск.**

Чаго хочуць жанчыны?

Стала штосьці мая жонка
Злой, калючай, як суконка.
На ўсю хату лямантуе,
Без канца мяне пілуе:
Абібок, гультай, лайдак!
Ўсё не гэтак і не так...
А ў суседкі – добры лёс,
Ружаў муж букет прынёс!
Што ж, каб жонцы дагадзіць,
Вырашыў я накісіць
Любай кветак цэлы кош:
Падабрэе, анягож!
І з касой – у палісад.
Ляжыць красак роўны рад.

Жонку клічу – аж свячуся:
«Дарагая, палюбуйся!»
Ды яна як схопіць дрын!
Пераскочыў я праз тын,
Праз канаву пералез,
Ламануўся проста ў лес.
Ціхенька ляжу ў кустах,
Толькі сэрца – тах-тах-тах!
Хоць ты запытайся ў неба:
«Ну чаго жанчынам трэба?!»

Генадзь СУКАЧОЎ,
Рэчыцкі раён, в. Якімаўка.

НЕЧАКАНАЯ ВЫСНОВА

Чаму лезе з года ў год
Пустазелле ў агарод?
Толькі ж вырвалі, здаецца...
І адкуль яно бярэцца?

Часта робім мы праполку,
Але ўсё амаль без толку,
Бо не хоча пакарыцца
Намаганням тым макрыца.

Пхнецца крапіва ў гарод,
Моцна колецца асот...

Ой, баліць, баліць галоўка
Ад матыжкі і рыдлёўкі!

Летам з жонкаю на градах
Мы ваюем за парадак.
Хоць карысці мала з працы –
Не збіраемся здавацца.

Можа, каб не тое зелле,
Смакавалі б нам не вельмі
Памідоры, агуркі...
Вывад я зрабіў такі!

Іван АСТРОЎСКІ,
г. Мінск.

Адказы на крыжаванку «Вожык» усміхаецца» (стар. 15)

Па гарызанталі:

1. Газета. 3. Зуб. 5. Клубок. 8. Свята. 11. Малох. 12. Відэлец.
15. Джаз. 16. Акын. 17. Раёк. 18. Смех. 21. Ежка. 22. Ногі. 24. Крапіва.
29. Рогат. 30. Закон. 31. Трасца. 32. Час. 33. Калода.

Па вертыкалі:

1. Гаспадар. 2. Змяя. 4. Угрэў. 6. Боль. 7. Каханне. 9. Мір. 10. Мех.
13. Дзікабраз. 14. Камерсант. 19. Хвілінка. 20. Медбрат. 23. Ігра.
25. Рай. 26. Піва. 27. Век. 28. Акно.

16+

«Вожык» – грамадска-палітычны,
літаратурна-мастацкі часопіс

№ 8 (1595), 2021 год.
Выдаецца з ліпеня 1941 года.

Заснавальнікі:
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь,
рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда».

Галоўны рэдактар
Юлія Францаўна ЗАРЭЦКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Сяргей ВОЛКАЎ, Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ,
Мікола ПРГЕЛЬ, Юлія ЗАРЭЦКАЯ,
Міхась КАВАЛЁЎ, Казімір КАМЕЙША,
Алег КАРПОВІЧ, Міхась ПАЗНЯКОЎ, Уладзімір
САЛАМАХА, Васіль ТКАЧОЎ, Мікола ШАБОВІЧ

Рэдакцыя: Аляксандр КАРШАКЕВІЧ,
Кацярына АКУЛІЧ (мастацкі аддзел),
Алена КЕДА (аддзел фельетонаў і пісьмаў),
Вераніка МАНДЗІК (аддзел літаратуры)

Адрас рэдакцыі
Юрыдычны адрас: вул. Б. Хмяльніцкага, 10а,
220013, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь.
E-mail: info@zviazda.minsk.by.

Паштовы адрас: вул. Захарава, 19,
220034, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь.
E-mail: a-vojik@yandex.by

Тэлефон галоўнага рэдактара,
аддзелаў фельетонаў і пісьмаў,
літаратуры, мастацкага – 244-92-37,
бухгалтэры – 311-17-16,
прыёмнай – 311-17-13 (тэл./факс).

Падпісныя індэксы:
74844 – індывідуальны, 01380 –
індывідуальны льготны, 748442 – ведамасны,
01381 – ведамасны льготны.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку
масавай інфармацыі № 520 ад 10.12.2012,
выдадзенае Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда».
Дырэктар – галоўны рэдактар
Аляксандр Мікалаевіч КАРЛЮКЕВІЧ

Камп'ютарная вёрстка: Святлана ТАРГОНСКАЯ
Стыльрэдактары:
Наталія КРЫЦКАЯ, Наталія ШЧАРБАКОВА

Падпісана да друку 10.08.2021.
Фармат 60 x 84 1/2. Афсетны друк.
Папера афсетная. Ум. друк. арк. 1,86.
Ул.-выд. арк. 2,73. Тыраж 496 экз. Заказ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
«БудМедыяПраект». ЛП № 02330/71
ад 23.01.2014, вул. В. Харужай, 13/61,
220123, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Матэрыялы не рэанзуюцца і не вяртаюцца, прымаюцца
толькі ў электронным выглядзе. Перадрукоўваючы
матэрыял, трэба абавязкова спасылца на «Вожык».
Аўтары публікацый нясуць адказнасць за падбор
і дакладнасць фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць
матэрыялы, не падзяляючы пазіцыю і думку аўтараў.

© Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2021
© РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», 2021

**КАРЬКАТУРА
І ПЛАКАТ
ПРА
ЖАБАР І БЛАТ**

Пётр КОЗІЧ.

Аляксандр ШМІДТ.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Алясь ФУРС.

Мікола ПІРГЕЛЬ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Любіш мяне, дык любі і маё (бел.).

Любіш мяне,
любі майго
сабаку
(франц.).

Любишь
меня,
люби
и мою родню
(рус.).

Зяць
цешчынага
ката
пятнаццаць
гадоў
на «вы»
за ве (бел.).

Пригрел меня, так корми и коня (рус.).

Падпішыся на «Вожык»!

Не выходзячы
з дома —
праз сэрвіс «Інтэрнэт-
падпіска» на сайце
www.belpost.by/!

Ва ўсіх
аддзяленнях
паштовай сувязі
Рэспублікі
Беларусь!

У магазінах
і павільёнах
РУП «Белсаюз-
друк»!

На тэрміналах
РУП «Белпошта»!

Нашы індэксы:

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ — 74844,
ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ЛЬГОТНЫ
(для жыхароў сельскай мясцовасці:
райцэнтры і населеныя пункты раёнаў) —
01380;

ВЕДАМАСНЫ — 748442,
ВЕДАМАСНЫ ЛЬГОТНЫ
(для ўстаноў Міністэрства культуры,
Міністэрства адукацыі) — **01381.**

